

Єфімова Є.Є.
студент;
Жигалкевич Ж.М.
канд. економ. наук, доцент
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
м. Київ, Україна

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ІННОВАТИЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ АГРОПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

В період розвитку сучасних технологій Україна потерпає від патологічних змін для її економіки та соціально-екологічної складової добробуту країни. Набуття та розширення міжнародних комунікацій сприяє покращенню конкурентоздатних позицій України на ринку інформаційних технологій та стрімкому поглинанню та розвитку закордонних цифрових систем та методів управління аграрною діяльністю. Така тенденція призводить до експансії вітчизняного виробництва шляхом залучення більшого обсягу інвестицій в інноваційні проєкти. Однак, існують певні загрози занепаду вітчизняного ринку аграрної промисловості внаслідок недостатнього розуміння сутності та важливості впровадження інновацій на аграрному ринку й їх переважні можливості для економіки України.

Наразі Україна має можливість самостійно забезпечувати себе продуктами аграрної промисловості, що є основними складовими споживчого кошика типового українця, спрямовуючи свою діяльність на інноватизацію процесів виробництва та продукції. Таким чином, в країні можна виділити 5 найпотужніших агрохолдингів, що займаються в цій галузі успішно інноватизацією та мають наступні показники інноваційного індексу: Миронівський Хлібопродукт – 54,2; НІБУЛОН – 43,8; Сварог Вест Груп – 41,7; Agrilab – 40,4; Кернел – 33,3 [1]. Такі потужності обумовлені інтеграцією малих підприємств аграрної діяльності в холдинги та утримання ринку на конкурентоздатному рівні з орієнтацією на експорт: у 2019 році Україна експортувала продукції АПК та харчової промисловості близько 22 млрд дол., що становить 44,2% від загального експорту з приростом на 19% відносно попереднього року [2], де основними споживачами вітчизняної продукції є країни ЄС, азійські країни та країни СНД. Такі успіхи в інноваційній та міжнародній діяльності були обумовлені науково-технічною революцією самих технологічних можливостей країни та популяризацією її інвестиційно-інноваційного співробітництва з країнами ЄС через підписання Угоди про асоціацію та посиленням українсько-китайського науково-технічного співробітництва. Особливістю зазначених напрямків діяльності є те, що вони спрямовані на розвиток технологій, робототехніки та штучного інтелекту на основі партнерства, покладаючись на обмежені можливості України.

Стратегічні напрямки розвитку аграрної промисловості країни в межах створення інноваційних проєктів обумовлені наступними проблемами розвитку України в системі інновацій:

1. Законодавством України визначено, що інноваційним проєктом є той проєкт, що передбачає створення та реалізацію інноваційного продукту чи продукції, яка є комерціалізованими результатами науково-дослідної та дослідно-конструкторської розробок, підтримка вітчизняного ринку на основі методів інноваційного управління оптимізації наявних ресурсів. До того ж, за Законом України «Про інноваційну діяльність» інноваційна діяльність – це діяльність, що обумовлена випуском конкурентоздатної продукції без конкретизації чи повинна бути ця конкурентоздатність обумовлена саме науковими розробками [3]. Тому таке визначення не передбачає умови того, що інноваційною для розвитку країни в сучасних мовах аграрної промисловості може бути не тільки діяльність з розвитку цифрових технологій на основі міжнародної кооперації, а також прийняття їх досвіду в цій сфері та орієнтація на власні ресурси. Саме така формалізація сутності інновацій в законодавстві обмежує діяльність та розвиток аграрної сфери для України.

2. В Україні існує певний довготривалий конфлікт влади з аграрною індустрією. Вже багато років Антимонопольний комітет деякі провідні агрохолдинги, що були вище зазначені як найбільш інноваційно орієнтовані, підозрює у правопорушеннях пов'язаних зі зловживанням монопольним домінуючим становищем та антиконкурентним узгодженням дій через ситуацію з підвищенням цін на їх продукцію. Головною причиною щодо збільшення вартості на ринкову продукцію є збільшення частки витрат на інноваційні проєкти, що створюються та реалізуються цими компаніями. Більшість цих стартапів спрямовані не на удосконалення заведених систем управління процесами та якістю, а на створення нових ланцюгів взаємодії процесів та персоналу через залучення штучного інтелекту, який ще не в змозі на існуючих потужностях існувати самостійно без людського обслуговування, тому така діяльність спрямована не на автоматизацію, а на механізацію – створюються нові робочі місця контролю діяльності техніки, що не є раціонально обґрунтованими для компанії та потім шляхом збільшення витрат на оплату праці збільшують вартість продукції. Нерозуміння такого становище може спричинити додаткові державні витрати на зайві дослідження та збитки в бюджеті.

3. Сама орієнтація на розвиток інформаційних технологій спричиняє певний економічний пузир, коли при старінні нації все працездатне населення мігрує або переорієнтовується на інтелектуальну

працю, а саме програмування. Через це Україна втрачає не тільки робітників, а ще й споживачів агропродукції. У 2018 році можна було спостерігати профіцит таких продуктів як яблука та гарбуз, які через невикористання просто знищувалися простеєм на складах.

4. На вітчизняному ринку активно впроваджуються системи моніторингу стану місцевості з використанням безпілотних літальних апаратів, що розробляються вітчизняними компаніями. Однак, такі нововведення витратні для їх створення та впровадження на великих виробництвах, де необхідно обробляти велику кількість земель при змінливих кліматичних умовах, міграцій птахів, наявних радіохвиль, що можуть стати великою перешкодою для використання цих літальних апаратів.

З метою ліквідації присутніх проблем можна запропонувати наступні заходи їх запобігання:

1) Змінювати орієнтацію з встановлення наукових досягнень на Україні при сумісництві з іншими провідними країнами на застосування їхнього досвіду на технологіях розвитку власних потужностей;

2) Створити окрему інституцію щодо регулювання інноваційної діяльності в цілому з конкретизацією визначених законодавством формулювань або розширенням їх повноважень;

3) Розширити предмет інновацій, що передбачає впровадження та використання технологій з управління діяльності інших країн: модернізовані сенсорні системи визначення стану рослин та тварин, продуктів їхнього походження, лазерні установки з обробки та нарізки м'яса тощо – все це спрямовано на те, щоб зменшити час на контроль процесів, збільшити якість та зменшити витрати на допоміжний персонал, що надалі зменшить вартість продукції.

4) Використовувати наявні ресурси ефективніше. Розширюючи категорію результатів рослинництва на ті, що в загальному вирощуються на українській землі, можна перейняти досвід американських технологій з перероблення крохмальних рослин у муку з подальшим її використанням для забезпечення населення хлібом та іншими мучними продуктами. У разі поширення проблеми захворювання целиацією (в Україні з таким захворюванням від 5-9,9% людей) [4], що страждають від вживання продукції з глютенем та є потенційними споживачами фруктової та овочевої муки.

5) Змінювати методи моніторингу за виробничими площами з дронів на супутникові джерела при інтеграції з NASA, а саме США, та використанням послуг програми отримання вірогідної та безпечної для отримання інформації для бізнесу за допомогою супутникового знімання.

Отже, проблеми, спричинені обмеженнями та особливостями чинного законодавства, вузького розуміння стратегічних рішень розвитку системи інноватики в Україні, спрямованістю лише на досягнення новітніх наукових результатів на основі технічного співробітництва та ігноруванням теперішніх тенденцій місцевого ринку є стимулом для удосконалення системи законодавства в Україні. Потребують розвитку відповідні інфраструктури, що б вивчали особливості інноваційної та інвестиційної проектної діяльності. Є необхідність розширення партнерських відносин за межі ЄС та азійських країн в інші провідні країни світу та інтеграції з ними, диверсифікації та делегування на основі нового партнерства певних видів діяльності для покращення моніторингу та планування стратегічних напрямів діяльності в галузі аграрної промисловості, орієнтації на підтримці вітчизняної промисловості та інноваційному управлінні реальними ресурсами, що становлять додатковий потенційний фактор конкурентоздатного автономного забезпечення успіху країни.

Література:

1. Kucher L. Implementation of innovation projects in the context of agribusiness 4.0 in Ukraine 2018. Institute of Agricultural and Food Economics – National Research Institute: web-site. URL: <https://www.researchgate.net/figure/TOP-5-innovative-agroholdings-of-Ukraine-fig3-329486476> (Accessed 18.03.2020)

2. Інфографіка щодо загальних підсумків експорту товарів і послуг України у 2019 році: Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України: web-site. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e3c3c882-4b68-4f23-8e25-388526eb71c3&tag=TendentsiiEksportuInfografika-eksport> (Accessed 18.03.2020)

3. Про інноваційну діяльність : Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 36, ст.266 (Закони України).

4. Systematic review: worldwide variation in the frequency of coeliac disease and changes over time: Aliment Pharmacol Ther 2013. John Wiley & Sons Ltd: web-site. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/apt.12373> (Accessed 18.03.2020)